

SLOVENSKÝ

ABECEDÁR A PRVÁ ČÍTANKA

I. PRIPADNE II. TRIEDU SKOL EVANJELICKÝCH A. V.

SOSTAVIL JAN BELLA, UČITEL

v. B. ČABE.

→ Cena 20 kr. ←

F. V. SLÁVIK

SLOVENSKÝ ABECEDÁR

A

PRVÁ ČÍTANKA

PRE

I-VÚ PRÍPADNE II-HÚ TRIEDU
ŠKÔL EVANJELICKÝCH A. V.

SOSTAVIL

JÁN BELLA, UČITEĽ.

V B.-ČABE.

—→ DRUHÉ VYDANIE. ←—

Cena 20 kr.

PEDAGÓGICKÉ

MUSEUM KOLEKTIVNÍ
V PRAZE

TLAČOU VIKTORA HORNYANSZKEHO
V BUDAPEŠTI, 1896

Pedagogická knižnica J. A. Komenského
<i>024103.</i>
<i>2270/50.</i>
Šeťte knih! Neypisujte do nich poznámek, nepodtrhujte a nezatrhujte v nich nič, neboť tím se knihy poškozují!

Cj. 8. 96

**Revízia
1969**

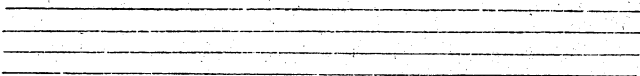
Slovenská pedagogická knižnica Bratislava
Sign. <i>U</i>
Prír. čís. 148998

H. 451.01(15)(071) - U

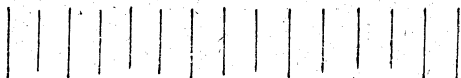
Príprava k písaniu.

1. • • • • • , , , , ,

2.

3.

4.

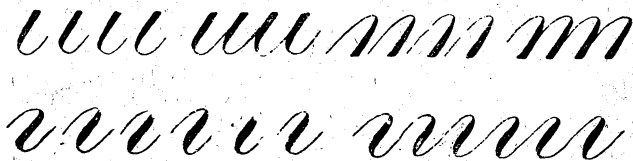
5.

6.

7.

Pozn.: 1. Bodky a čiarky; 2. čiary vodorovné;
3. č. kolmé; 4. č. šikmé; 5. č. krivé; 6. č. vajcovité;
7. č. hákovité; —

eeeeeeee

8.

llllllll

9.

ssssssss

10.

~~~~~SS

11.

SSSSSS

12.

vvvvvv

13.

^^^

8. č. spojovacie hornie; 9. spojovacie dolnie; 10. hadovité; 11. spojovacie álhé; 12. mäkčen; 13. vókaň.

ČIASTKA I.

Písanie a čítanie malých písmen.

1.

2.

3.

n

n̂

nu! n̂u! i-nũ, i-n̂, iñ,
ni! ni-ni!

4.

m

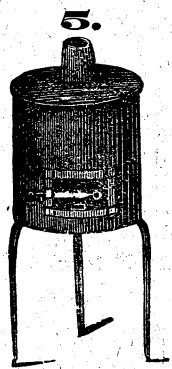
im.

mi.

um, mu, im, mi-nũ um-nũ mĩ-
nu. u-mu, um-ni u-mi!

MUSEUM PEDAGOGICKÉ
V PRÁZE
KOLETIŠSKÉHO

e

e

em eň ne

mi-ne, me-ni, ne-me ni, ne-mi, ne-
 mé, ne-mü, i ne, um-né, me-nu.

6.

l

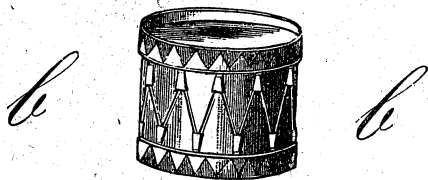
l

il li el le iil el

mi-lü li-nu mi-li. ne-mi-lü i-lü
 mi-nu-li. mi-li me-li-li. u-me-li
 me-lü. ne-u-me-li ne-me-lü.

7.

bi! u-bi! bi-li. lübe!

ne-li! lü-bi, ne-be, lu-lu ne-lü-
bi-li. me-li-nu ne-me-lü. li-nu
u-bi-li. mi-lü mi-li-nu lü-bi-me.

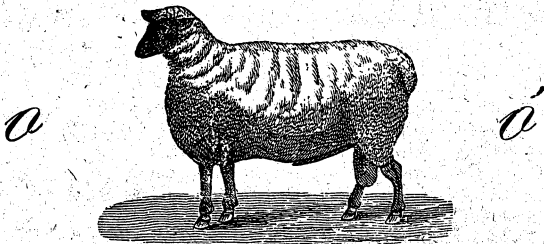
8.

tu, me-tü, bit, nit.

le-ti, li-te! li-ti, lü-ti, le-tu nü-
ti-li. li-ti mi-nu-li mi-nü-tu. tü-
li-me, u-tü-li-li, me-te-me.

9.

ó! no! on, to lo-lo.

o-no, me-no, lo-no, lü-bo le-to
mi-nu-lo. tü to lo-le-lo. le-no to
o-me-lo ne-u-lo-mi. o ni to ne-
o-me-lü. to-mu-to lo-lo lü-to.
mo-le.

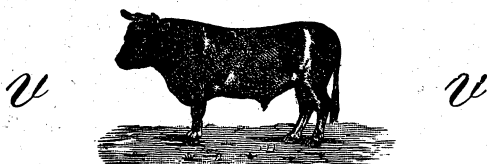
10.

ta-ta la-tu lá-me.

*ma-lá an-na má mi-lú ma-mu.
a-le ne-má řa-řu. lá-ťa lá-ta.
be-řa lá-li. lá-ma-li a me-ta-li.
na ta-ni ne-má-ta. o na ne-má
me-na.*

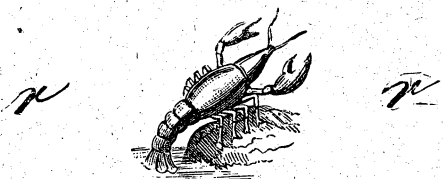
11.

vi-ta. e-va ve-no. řa-va.

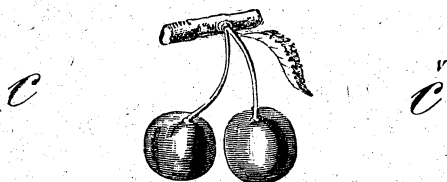
la-vi, vā-li, va-li, vo-lí-me, lo-ví-
me, vo-ňa-li vo-ňa-viú va-ni-li-u.
mā me no-vé ví-no i no-viú va-
ňu. vi-lo vo-lá na vo-la. e-va
ma-lo-va-la. vi-la u-vi-ta-li. u-
vā-la-ni ne-vo-li-li.

12.

ri-ra. mo-re. ro-la.
ma-ra rá-no na-va-ri-la mo-ru-
le. mu-rá-ri ro-li-li, liú-ra-li, mi-
ra-li. o-ni i lu-ri-nu ri-ba-li a
ro-vi-nu o-ra-li. le-ni vā ve-ro-na
ne-rá-ta, i-ba tá-ra. re-me-ná-ri
ma-li ve-lá re-me-ňa. na rá-me
mā-va-li mā-lo to-va-ru.

13.

ci-ca. ěe-lo. ěa-ba.

ma-co má ma-lé ov ce. tu-lá ci na
u-li-ci no-co va-li. u-ěe-ní ěi-ta-li
a u-ěi-li. ma-co to-ěí, o-tá ěa a-le
on ne-lú-ěa, a-ni ne-mu-ěí ma-lú
ma-ěí-cu. na ve-ěe-ru lú-li-me o-
vo-ci-nu. ve-lá re-ěí, má-lo ve cí.
ci-bu-lá má-va ma-lú ce-nu. ěo
ru-ěí?

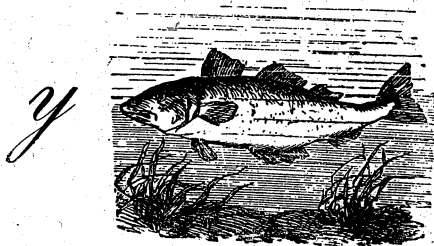
14.

ja, aj, ja-ro, má-je.

na ja-re mi-lo je, vo-ňa-ju la-li-je.
ma ma ja-na mi-lu-je, a-le aj or-
ju ľu-bi. ju-lo ma-lu-je, a-le ne-
la-je. vo-ja-ci ma-ju me-če, o-ni
ni-mi lo-ju-ju. ja-lo-vi-ca je na-
ma-je-ri. na ja-vo-re má-me ro-je.
ja-ra-li-ca je ja-ra-lá. mo-je o-je
je no vě.

15.

y

y

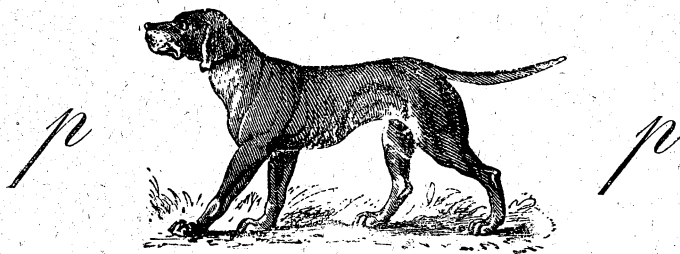
ty, vy, ra-ny, mý-to.

mi-lo je ma-ly, a-le mi-ly. to-no
ma-tě ry-by lo-ví. le-ni-vý by-va-
li-ty. my má-me vo-ly, vy má-te

MUSEUM KOMENSI
V PRAZE

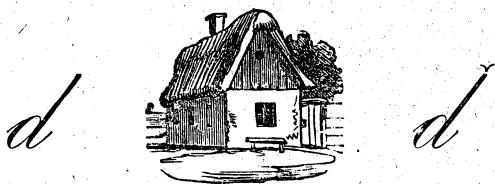
ba-ra ny. ma-li-na je by-li-na.
my ľi-li-me ma-li-ny. ra-my
u-mřj va-řii; ra-ny vy-mřj va-řii.

16.

pe-na, pa-ra, pa-ri-pa.
po-to-pa, pe-ro, ma-pa, re-pa. lo-
pa-ta je tu-pa. pa-lo přj-ta pi-
lu a pi-li to-po-le. la-pa-ji la-pa-
li pã-vy po po-li. li-po-vě po-le-
ná po-ma-ly po-pã-li-li. pi-ja-
ni by-va-řii o-pi-li. pã-pe-ro vã-
pe-ri-na je no-vã. pe-ter pe-ro
přj-ta. čo ra-po-ce?

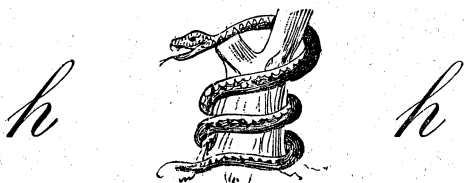
17.

du-dy, do-my, lo-de, id!

da-no do-re po-dá-va dy-ne i
ja-ho-dy. do-ti po-pa-da-ly na
lá-de. du-ro vo-lo-vi dá-va dá-te-
li-nu. na do-li-ne rü-bu du-by.
ju-da do-ma ra-da ro-li. ne-vi-
do-mý ne-vi-di. de-ti, ne-id-te do
vo-dy! lá-do-vü vo-du ne-pi-te!

18.

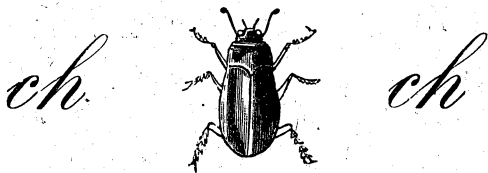

ho-ra, no-ha, vá-ha.

ho-di-ny li-jü. na ob-lo-he je dü-
ha. pe-če-ně ho-lu-by ne-pa-da-
jü do hu-by. ha-le-nä-ri ho-tu-jü
ha-le-ny. ha-le-na je há-ba. vo-
ly řa-ha-jü. po-ho-ni-či po-hä-
ňa-jü. ru-ba-či i-dü do ho-ry. le-
ni vě-ho po-ha-ni-li. ho-rä-ri ha-
da na há-ňa-li. pä-na bo-ha mi-
luj-me!

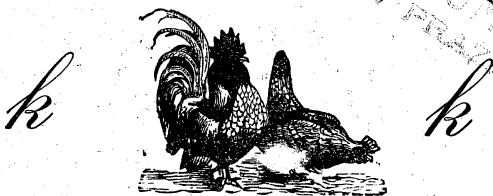
19.

u-cho, mu-cha, cho-ro-ba.
chu-do-ba, cha-lu-pa, me-chy dü-
cha-jü. pa-cho-la ne-cho-dü. ma-
lé de-ti cho-va-jü. čo ro-bi-te na.

da-chu? chy-tá-me cho-cho-la-té ho-
tu-by. mu-chy pi-cha-jü. no-ha-
mi cho-di-me. de-ti ti-cho na-čü-
va-jü. my li-bi-me o-re-chy. cho-
ryj ti-cho cho-di.

20.

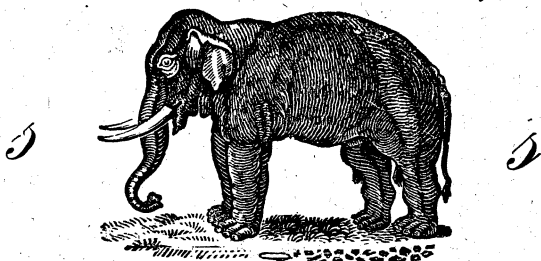

ku-ra. ká-ra. o-ko.

ko-hü-ti-ky ky-ky-ri-ka-jü. ka-
ta ku-pu-je ko-no-pe. ko-vá-či
ku-jü. ku-bo o-ko-pá-va re-pu i
ku-ku-ri-cu. ka-ro-lo-vi da-li ká-
vu i ko-lá-če. ra-ky bý-va-jü vo
vo-de. ru-ka ru-ku u-mý-va. il-

ka kú-pi-la no-vé ru-ka-vi-ce.
ku-kuč-ka ku-ká: ku-kuk!

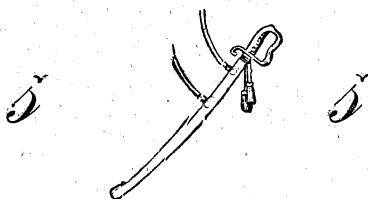
21.

so-va. ro-sa. mi-sa.

su-se-do-vo se-no je su-čhé. no-
vé sa-ne sù sa-mo-ve. so-va se-dí
na so-che. o-sy pi-cha-jü. hu-ry
sa pa-sü. ko-sa sa-ma ne-ko-si.
su-se-da do su-da vo-du no-si.
de-ti ra-di be-ha-jü bo-sé. so-va
ne-vy-se-dí so-ko-la. on ko-si a
je u-ro-se-ny. bo-ha sa boj!

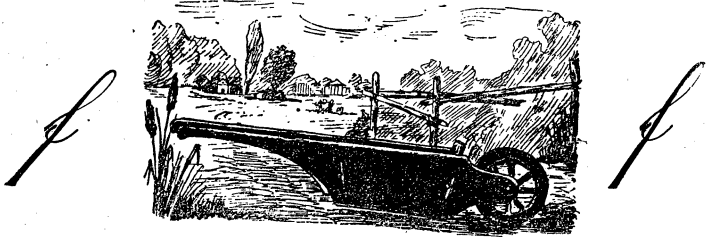
22.

ko-še. no-ša. ša-ta.

ši-mo ši-je ša-ty a ši-ri-cu. mi-
šo si ša-ty ša-nu-je. ko-ne sù na-
še, o-ši-pa-né sù va-še. my-pi-še-
me na ma-lú, o-ni pi-šu na ši-
ro-kú ta-bu-lú. na na-šom sa la-
ši sù my-ši. si-vé vo-ly sù na
pa-ši. sa-mo ša-la-má-du su-ši.
do ko ša vo-du ne-lej!

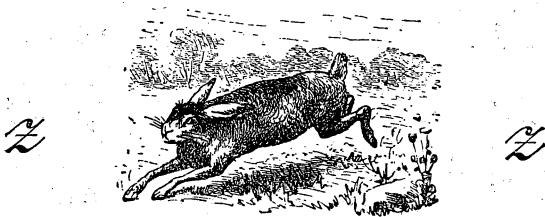
23.

fe-ro, fi-ra, vij-fy.

fa-ra, ke-fa, fa-bu-la, o-fe-ra,
far-la, fi-a-la, ra-fi-ka. ra-fy si
ši-ro-ké. ko-fa se-di na fi-ri-ku.
fi-li-po-va fu-ja-ra je ma-lá. fa-
ko od-fu-ku-je. fe-ro na ho-ri-cu
vá-ru fi-ka.

24.

zi-ma. zu-za. zo-ra.

ze-li-nu ve-zú na vo-ze. zuz-ka
iz-lu za-me-tá. za-ja-ce ma-jú zu-
by. hu-sy ma-jú zo-bá-ky. ve-ze-
da je ze-le-ná. mač-ky ma-jú pa-
zú-ry. za-rá-na bý-va zi-ma. iz-
lu za-mi-ká-me. — čím?

25.

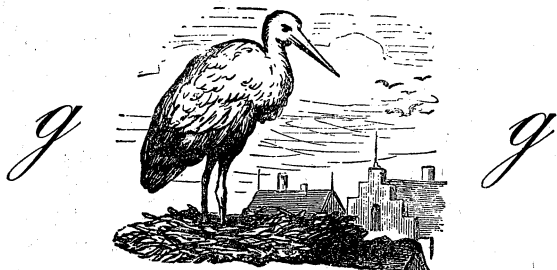

už, ži-la, no-že, žid.

že-na ži-to u-mý-va. že-le-zo ve-
lá vá-ži. ža-ba i na su-chu ži-je.
zu-ba-mi žu-je-me. ru-že sú vo-
ňa-vé. žo-fa chy-žu ma-že. už sa
zo-rí, lu-de rá-no. ko-zy že-rú

ze-li-nu. jo-ze-fa da-li do ža-lá-
ra. no-že ne-lex, a-le už bež! pa-
ne lo-že, po-má-haj že!

26.

gu-la, ol-ga, gá-gor.

ga-li-ba, ga-ma-li-el, go-mo-ra,
gó-lá vy-so-ko le-te-la. hu-sy ga-
go-cú. na ta-li-ge he-gá. gá-bor
má na gá-go-re gu-gu. ci-gá-ni
sú po-čer-ní. a-gá-ty sú vy-so-ké.
ne-u-če-ní a ne-u-me-li bý-va-jú
od ľu-di po-tu-pe-ní.

o-ča-mi vi-dí-me, u-ša-mi po-ču-
je-me. ja-zy kom chu-tí-me a ho-
vo-rí-me. od bo-ha má-me um a
roz-um. my po-zo-ru-je-me, o-py-
tu-je-me sa a od-po-ve-dá-me. čí-
ta-me, pí-še-me a rá-ta-me. ra-du-
je-me sa, po-má-ha-me si, ro-di-
čou ra-di vi-dí-me.

na-še ro-zu-my i-dú ku sa-mé-
mu pá-nu bo-hu, čo na ne-li bý-
va, na ľu-dí sa dí-va, ja-ko sa
ma-jú a čo ko-na-jú, či sa ra-di
ma-jú, či si po-má-ha-jú, či deti
po-ču-va-jú, či ich ro-di-te-li vy-
cho-vá-va-jú, či ich u-či-te-li vy-
u-ču-jú, či ma-jú čo by je-dá-va-li
a čím by sa ša-ti-li? on dá-va
ro-di-čom um a si-lu te-la, a-by

si za-ro-bi-li na se-ba i na de-ti.
po-da-kuj-me za to to-mu mi-
lě-mu pã-nu bo-hu.

27.

a á b c ě d dě e é f g

a á b c ě d dě e é f g

h ch i í j k l ḷ m n ň o ó

h ch i í j k l ḷ m n ň o ó

p r s š t ṭ u ú v y ý z ž

p r s š t ṭ u ú v y ý z ž

na lí-ke vi-dí-me mo-tý-le. do-mã ra-di bý-
va-me. po ú-li-ci ne-má-me be-žať. mo-je ša-ty
sú no-vé. čo no-hy má, to cho-dí. gó-le vy-so-ko
le-te-ly. ko-vá-či že-le-zo ku-jú. ma-lá ma-ri-na
ra-da sa u-čí. fe-ro ne-po-zo-ru-je. an-na ma-mu
po-čí-va.

ČIASTKA II.

Čítanie malých tlačенých písmen.

1.

i í u ú n ň m

i í u ú n ň m

ni-ni! i-ní, i-nú, u-mu, um-ní, mi-nú
um-nú mí-nu.

2.

e é l ľ b t ť

e é l ľ b t ť

mi-lé ne-be. u-me-lí i mi-lí. ne-mi-lú
mí-nú ne-ľú-bi-li. ne-mú be-tu ne-bi-te!
bi-tú mi-lú nú-ti-li mú-tiť. ne-u-me-lí
ne-me-lú, len me-tú. le-te-li i u-le-te-li.
ten, meň, leb, niť.

3.

o a á o a á

on, o-no, me-no. bel-mo ne-bo-lí. an-na
ni-ti mo-tá. o-na ne-má ma-mu a-ni
ta-tu. bá-ťa má ma-lú ta-ňu. na ta-ni
ne-má ta. le-to bo-lo mi-lé. ňa-ňa ma-la
má-lo ěa-nu. no len no, ne-lám to! on
tú la-tu ne-u-lo-mí. moř ne-le-tí.

4.

u v V R

ve-ro-na ľú-bi ro-bo-tu. ma-ra ve-rí ta-
to-vi. e-va va-rí va-ri-vo. o-ra-li rá-no
rov-nú ro-ľu na ro-vi-ne. na mo-ri bú-
ri-la bú-ra. me-ra-li rú-ru, rám i múr.
mař má na ra-me-ne bo-ľa-vú ra-nu.
te-ra ma-ru va-ro-va-la. re-me-nár ro-bí
re-me-ne. lev vel-mi re-ve. te-ra o-be-ra-
la ma-ru-le. ne-bor, a-le rob!

5.

e ě c ě

čo? uč! toč! reč, meč, noc, ve-ve-ri-ca,

o-či, če-me-ri-ca. o-tec či-ta ov-ce. ba-
ra-nec ci-cá. ma-čen-ce ne-má-me mu-
čit. u-či-teř ma-lú an-ču u-čí. ov-ca má
mo-to-li-ce. ve-čer ve-če-rá-me. ma-co
ne-má ve-če-ru, le-bo ne-na-va-ri-li cí-
co-ru. na vo-la má-me bič. to-no ne-
čar-be a-ni ne-čá-ra. mař má vel-mi
mi-lé re-či. cil-ka má na če-le bo-ľa-vú
bu-ľu. o-ráč ne-o-re mo-ča-ri-nu. na čo
čí-ta-te na u-li-ci? cín má ce-nu. mi-la
má čer-ve-nú ma-li-nu. ne-muč-te nič!

6.

j y ý   **J Y Ý**

ro-vi-ny, by-li-ny, mo-tý-le. ja-no je o-bù-
tý, a-le aj u-my-tý. ju-lo ry-by lo-ví.
mar-ka u-mý-va rá-my. le-ni-vý a u-vá-
ľa-ný ne-bý-va mi-lo-va-ný. rob ty le-
ňo! my má-me tuč-né vo-ly. o-ni ma-
jú ba-ra-ny. vo-ja-ci vo voj-ne má-va-
jú ra-ny. my bý-va-me u ma-my, u nej
mi-lo nám je bý-vař. ne-ù-če-ný bý-va

ne-ù-me-lý. rý-lom ry-jú. cy-ro bý-va
na mý-te. by-li-ny ma-jú bý-le.

z.
p d ḍ   **p d ḍ**

pa-lo i-de do po-ľa pí-liť to-po-le. i-dú
dy-my po-nad do-my. ěu-ro vo-dí po
de-di-ne vo-ly. de-ti ra-di be-rú da-ry.
pa-ní pá-ra pe-ri-nu. do-ra do-má-cim
o-bed va-rí. pán je u-po-te-ný a pý-ta
piť. pe-tor pi-vo ne-pí-ja. na tom du-
be ěa-teľ ěu-be. ěu-by po-pí-li-li, a po-
tom po-ma-ly na po-pol po-pá-li-li. pil-
ný rád i-de do ro-bo-ty. be-dá-ro-vi
rád dar daj! ro-di-čov má-me počú-
vať. be-da de-ťa-ťu to-mu, čo ne-má
na bo-ha u-mu.

s.

h ch   **h ch**

ho-ra hu-čí. had je ho-lý. u-cho je úd.
pe-ter je bo-ha-tý; da-no je chu-dob-

ný. my buď-me bo-ha-boj-ní. ho-di-nár
ro-bí ho-di-ny. na da-chu bý-va ve-ľa
mo-chu. vo-ly ma-jú ro-hy, je-le-ne ma-
jú pa-ro-hy. cho-ré-ho cho-va-jú a len
mu nič ne-chu-tí. chú-ďa-tá de-ti, čo
ne-chá-pu ú-lo-hy! pil-né-ho chvá-li-
me; le-ni-vé-ho ha-ní-me. chu-do-ba:
cho-ro-ba. boh je duch. hý-ľa na lep
chý-ta-jú. hej, ty! ne-buď po-cha-bý!

9.

k s š   **k s š**

ko-chy sú vy-so-ké. sam-ko ko-ša-ri-
nu ko-sí. miš-ko se-no no-sí. to-máš se-
ká-čom se-ká. su-sed ko-le-so ko-tú-la.
ko-váč ko-ne pod-kú-va a ko-le-sá o-
kú-va. šim-ko pek-né pis-me-ny pí-še.
ku-bo na sa-la-ši šu-šo-li-ny su-ší. mar-
ka ši-je ka-bá-ti-ky. ka-roľ do sa-ku-
ra-ky chy-tá. mať pod ko-chom o-bed
va-rí. a-ká mat-ka, ta-ká kat-ka. a-ký
o-tec, ta-ký syn. mus je veľ-ký pán.

de-ti' ra-di sa san-ku-jú. ne-be-haj, u-
po-tíš sa! sa-mo-paš-né a ne-po-čúv-ne
de-ti ni-ko-mu ne-bý-va-jú mi-lé. na-še
ko-no-pe sú su-ché.

10.

ſ z ž f z ž

fa-ko fú-ru vo-zí. fe-ro-fu-ja-ru-je. rá-
fy sú že-lez-né. ža-by a ra-ky ži-jú vo
vo-de. ho-lub rád žit-ko zo-be. pán fa-
rár bý-va vo fa-re. ru-že a fi-al-ky
mi-lo vo-ňa-jú. no-že a nož-ni-ce sú zo
že-le-za. na zo-ra-nej ro-li ro-dí sa ži-
to, o-vos, mak i raž. ne-za-bú-daj na
to, čo ti roz-ka-zu-jú! na re-či u-či-te-
ľov a ka-za-te-ľov po-zo-ruj!

se-dí pán na da-chu, kú-ri, faj-čí a ne-
má ta-ba-ku. čo je to?

po-ve-da-li a ká-za-li to-mu-to de-ťa-
ťu, a o-no ne-po-čú-va, je ne-po-čuv-
né. i-dú de-ti po u-li-ci ti-cho a sa-

my se-ba sa o-py-tu-jú, čo sa na-u-či-ly, a-by to i do-ma po-ve-da-ly.

po po-li be-ha-lo, dú-cha-lo, fú-ka-lo.
tu ko-chy rú-ca-lo, ko-ná-re lá-ma-lo,
a-le sa ni-ko-mu ni-ke-dy na o-či ne-
u-ká-za-lo. čo je to?

11.

g   **g**

gu-ľa je gu-la-tá. gá-bor má li-go-ta-
vé gom-bí-ky. gaz-di-na cho-vá gu-ná-
ra. go-li-aš bol o-bor. ol-ga je u-si-
lov-ná. na gó-re-ji gó-ľa se-dí. ži-ga
bý-va ne-o-ga-ba-ný. o-tec je gaz-da,
mať je gaz-di-na. gaj-do-ši gaj-do-va-li.

ďa le ko, ši ro ko, tu i tam vy so ko:
lú ky, ro le, ho ry a ro vi ny, kde sa
ro dí me a cho dí me: čo je to?

ko ho ra di ma jú, to mu ra di da jú.
de ti na še bez sa mo pa še sú mi lé ro-

di čo vi i u či te ľo vi. ve ru že sa nám to
zí de, čo sa na u čí me. uč me sa!

12.

dz dž   **dz dž**

cú dzi, cu dzá, 'cu dzo ta. há dže me. há-
dže te, há džu. lakoty nesú do nú dzoty.
nú dza. do roboty zobú dza. nú dzu má-
me, ale nezúfame. na fin dži nebýva
sa dze. me dzi žitom býva i kúkol. bu-
rinu na me dzu vyhádžali. nehádž do
nikoho kamením!

13.

ô (uo) ou   **ô (uo) ou**

môj nôž je tupý. kôň ťahá voz. vól sa
živí trávou, repou a datelinou. tulipán
nemá ľúbeznej vône. kôravý kôl len
o strou pil kou roz píliš. pod vysokou
ja bloňou kop ká mar ka malou motyč-
kou. deti majú počúvať rodičov samou

ochotnou vôľou. boh ob daril nás rozumnou dušou. čo nemáme, to mať môžme. kosec novou kosou kosí. ľavou rukou nepíš!

14.

ie ia ju   **ie ia iu**

veru je to bieda, keď dieťa nevie počúvať. hodní žiaci a hodné žiačky radi počúvajú a radi sa učievajú. lenivé dietky musia rodičia nútiť do učenia. učenie nenie mučenie tomu, čo má do učenia vôľu; ono je mučenie iba tomu, čo sa ináče neberie do čítania, písania, rátania, len keď ho túpia, hrešia alebo aj bijú; ale my také nebudeme, ale budeme sa učiť dobrou vôľou, aby naši rodičia a učitelia mali veľa potešenia. mlieko je bielo; uhlie je čierne. čo sa vlečie, neutečie. viac očí viac vidí. hodina rannia umenie i manie dohania.

15.

a ä

väža je vysoká. mäsiari mäso väža. mám pamäť: môžem si teda dobrô zapamätať. mädovník je sladký. janko ma päť, miško má deväť rokov. päta nebýva mäkká. zvonár na väži vy zväňa. padla mu bieda za väzy.

16.

z z l l r r l l

keď mrká, je mrak. žlna je žltý vták, na hlbokej vode sú dlhé plte, pltky a člny. tam vonku poprícha. keď dážd dlho prší, to je prška. medzi trstinou vlci a vlčatá sa zdržujú. na močiaroch žaby krkajú a krkaním ľudí omrzajú. smädny kôň frka. končitý trň pichá. na medzi príhlava prhlí.

17.

synku, nevrav mnoho, radšej viac počúvaj! keď si medzi ľuďmi, nezabúdaj

na to: že deťom viac videť a slyšať, než rozprávať sluší. pomaly vraj ďalej ujdeš. bezpečnejšie ísť pomaly krokom. nežli náhliť skokom; avšak spozdilá robota je veru hotova psota. kto druhému jamu kope, sám do nej upadá. kde svornosť a láska medzi ľuďmi býva, tam pravá blaženosť a pokoj prebýva.

18.

kosci kosia. hrabáčky hrabú a hrsti na hrbky kladú. chlapi pro vie slami snopy viažu. medzi strniškom tráva rastie. tráva je rastlina. včely, čmely, osy, sršne, mravce, komáre a vôbec chrobáky sú hmyzy. včely a čmely bzučia a brnkajú. strelec brokom strieľa zverinu. na predstras nôh sneh alebo prach, a len potom prekročí chyžný prah. premrznutý alebo preziabnutý nechoď hneď k ohňu sa hriať. kto sa bojí, ten má strach. brat je pokrevná rodina.

19.

nerob z biednych ľudí smiech a posmech, lebo je to hriech. kto vždy len troví, ten si ľahko všetko stroví. od kravy máme mlieko, z mlieka tvaroh, srvátku a čmar. sestra chce dnes chlieb piecť, a zajtra ho na trh niesť. slepého musia viesť, a chorého viezť. starostlivá matka nielen vzdychá nad chorým dieťaťom, ale ho aj bedlive opatruje, lieči a za jeho zdravie sa mo dlí. boh vyslycha mo dlit bu spravedlivých.

20.

kto s mo dlitbou k práci vstáva, toho pán boh pože hnáva. v lete dorábajme, v zime užívajme. z mladých lenivcov bývajú starí žobráci. kto v lete nerád pracuje: v zime sa s hladom pasuje. len k poriadnym, pilným rád chodievaj; s lenivými sa nezapodievaj! s bo hom každé dielo konaj, v núdzi k nemu

sa utiekaj. nie z kaž dej pšenice býva múka; nie z kaž dého žiaka bude mudrc.

21.

máme sa pána boha báť a ho milovať. pána boha milujeme tak, keď jeho svatú vôľu radi a ochotne plníme. vôľa božia je ale tá: „chráň, varuj sa zlého a čiň dobré, a miluj bližnieho jako seba samého.“ — vôľa božia je ešte aj táto: „deti moje, pamätujte na moje meno a modlievajte sa mi každý deň. počúvajte svojich rodičov a učiteľov. učte sa pilne; nešantujte, nebuďte samopašné, neberte nič nikomu. nekazte nič, ani to, čo je vaše, ani to, čo je cudzie, netrápajte živočichy, lebo ich to boli; oni cítia, tak ako aj vy cítite, keď vás bolí. čo sám rád vidíš, to čiň aj iným; čo sám nerád máš, to nečiň ani iným.“

22.

poriadny žiačik dostal od krstnej mamy za priehrstie orechov. takto si ich čítal: jeden (1), dva (2), tri (3), štyri (4), päť (5), šesť (6), sedem (7), osem (8), deväť (9), desať (10), jedenásť (11), dvanásť (12), trinásť (13), štrnásť (14), pätnásť (15), šestnásť (16), sedemnásť (17), osemnásť (18), devätnásť (19), dvadsať (20).

23.

veci kupujeme a predávame za peniaze. u nás teraz bežné peniaze sú: zlatníky, koruny, haliere a halierniky. jeden zlatník platí dve koruny alebo dvesto halierov. do jednej koruny ide sto halierov alebo päťdesiat dvojhaliernikov. máme ešte peniaze desaťhalierniky a dvadsaťhalierniky. za jednu korunu dostaneme desať desaťhaliernikov alebo päť dvadsaťhaliernikov. dvojhalierniky menujeme aj krajciami. plátno a súkno

meráme métrom; méter má desať decimétrov, deciméter má desať centimetrov. obilie a víno meráme na litre; liter má desať decilitrov. cukor, mäso, slaninu vážime na kilogrammy a dekagrammy; jeden kilogramm má sto dekagrammov.

24.

samohlásky sú:

a á ä e é i í o ó u ú y ý

dvojhásky:

polosamohlásky:

ie ia iu ô ou l l' r r'

spoluhlásky menované:

b^é c^é č^é d^é ď^é dz^é dž^é f g^é

h^á ch^á j^é k^á l l' e m e n e ň p^é

r^é s^é š^é t^é t'^é v^é z^é ž^é

ČIASTKA III.

**Písanie a čítanie veľkých písmen s
malými písmenami.**

1.

v V u U y Y

Vápno. Ucho. Yzop.

*Viliam. Vacov. Uhorsko je moja
vlast. Vojna. Urad. Vrana. Umenie.*

v V u U y Y

Vo dne pracujme. V noci odpočívajme.
Voda je najzdravší nápoj. Učiteľ vy-
učuje. Učeň sa učí. Učenie dáva umenie.

York je veľké mesto. Učený sa nikto
nenarodil.

*Uč sa pilne, kým si mladý;
V starosti nebude kedy.*

2.

z Z ž Ž

Zima. Zial. Zub.

*Zito je rastlina. Zornička na
nebi sa ligoce. Za vozom nebež!*

Zilina. Zem.

z Z ž Ž

Zajac je plachý zver. Železo je užitočný
kov. Zvony sú na väži. Zuzka a Žofka
sú žiačky. Zlá zelina nerada vyhynie.
Zavčasu od mladi privykaj ku práci!
Z mála býva veľa. Žobráci sú biedni.

Žobrákovi podaj chleba;

Zaplatí ti pán. boh z neba.

3.

c C ě Č

Cena. Celo. Chut.

Čiň dobre a prave! Čin je kov.
Čiapka je z kože. Chalupa je
z dreva.

c C ě Č ch Ch

Cukor je sladký. Čítanka je kniha.
Chudoba cti netratí. Čaba je moje ro-
disko. Chyža má byť vidná. Cepami
mlátíme. Čistota sluší telu i duši. Čiň
dobre a prave!

Čo ty od iného čakáš,
Vždy aj ty mu učiniť máš.

4.

g G e E

Gábor. Elek. Eva.

Gombár gombíky robí. Emil je
pilný. Gazda má gazdovať.
Emanuel. Enoch.

g G e E

Gustáv je krstné meno. Gunár je vták.
Eliaš bol prorok. Edo pekne píše. Eli-
zeus bol lysý. Gábor rád kreslí. V Go-
more bývali bezbožní ľudia. Gazduj
dobře s málom, chceli veľa mať.

Groš je ťažko vyrobiť,
Ešte ťažšie odložiť.

5.

a O

Oheň. Orava. Otto.

Otec rozkazuje. Ondrej poslúcha.
Opatrnosti nikdy nezblýva. Oltár
je v kostole.

o O

Od hlavy ryba smrdí. Oko je do srdca okno. Oči majú a nevidia, akí sú to? Otca, matku poslúchajme! O čom kto myslí, o tom sa mu sníva. Zvony hlasno zvučia.

*Otca, matku radi majme,
V starobe jim pomáhajme.*

6.

a A

Arad. Antal. Aron.

*Aký otec, taký syn. Alžbetu
voláme aj Eržikou. Amerika a
Azia sú čiastky našej zeme.*

a A

Aká práca, taká pláca. Ako kto robí, tak sa mu vodí. Ani lístok sa bez vetra nepohne. Anna je ženské meno. Ábel

bol syn Adamov. Abraham bol pobožný.
Gregor rád sa modlieva.

*Ako chodil starý rak,
Chodí ver i mladý tak.*

7.

n N ñ Ń

Noe. Nidza. Naňa.

*Nohami chodíme. Nákova je
zo železa. Nevädza je belasý
kvet. Na vrchu je hora.*

n N ñ Ń

Nová metla dobre metie. Nezúfaj, ale
dúfaj! Nevýskaj, kým si nepreskočil.
Nedohaduj sa s nikým bez príčiny. Na
božom požehnaní všetko záleží. Nie je
všetko zlato, čo sa blyští.

*Otrhani, ufúľani
Nebývajú milovani.*

8.

m M

Michal. Matúš. Mak.

*Milka rada sa zabáva. Matej
je pozorný žiak. Mlynár býva
vo mlyne.*

m M

Mravec je pilný. Mladí ležáci, starí
žobráci. Miluj bližnieho ako seba sa-
mého. Medzi ľuďmi spravuj sa po ľudsky.
Múdri ľudia všade prednosť majú. Na
kom škoda, na tom i posmech. Márnik
na žobrotu vychádza.

*Modlievaj sa a pracuj,
Čo zarobiš, zavaruj!*

9.

Ako kto robí, tak sa mu vodí.

Adam a Miško boli bratia. Oboch posielali
rodičia do školy. Adam rád a pilne ta chodieval.
Čo sa v škole prednášalo, to si dobre zapamätal.

Učenie bolo mu radosťou. Na ulici správal sa pekne a slušne. Uctive každého pozdravoval. Ani doma nezaháľal, ale po učení pomáhal rodičom pri práci. V nedeľu vždy šiel do kostola na služby božie. Za to ho doma i v škole radi mali. — Miško naproti tomu bol lenivý a neporiadny. Učenie mu nikdy nechutilo. Vo škole býval samopašný a nepozorlivý. Ešte i svojich spolužiakov mýlil v učení. Na ulici kazil stromy a bantoval zvieratá. Zo starých ľudí strojil si len posmech. Učiť sa doma? ani za svet! Chodil radšej hľadať hniezda a vyberať vtáčatá. Vo škole i doma ho dosť trestali; ale nadarmo. Nik ho nemal rád. Adam, i keď odriastol, bol poriadny a pilný. Groš ku grošu si odkladal. Na starosť mal z čoho žiť. Miško, nezvyklý práci, i pozdejšie len lenošil. Že si nič nezarobil, musel často i hladovať, ba aj otrhaný chodiť. Na starosť chodil po žobraní a zomrel v nemocnici. — Ako robil, tak sa mal.

10.

Mravec.

Vidíš toho mravčeka, čo pilne pracuje, ako sa s omrvinkou chleba naťahuje? On si to preto vlečie do zimného skladu, by mu nebolo treba v zime mreť od hladu. V lete, pokým je teplo, on neodpočíva; jemu i ťažká práca milou ťarchou býva. Mravce preto pilné sú, by žiť z čoho mali. Ó by deti lenivé z nich príklad si braly!

11.

s Š š Š

Slon. Šabla. Sud.

Samson bol silný. Salamün bol
müdry. Škovránok včas ráno spie-
va. Samaritán opatril raneného.

s S š Š

Skúpy draho kúpi. Škoda krásy, kde
nieto rozumu. Sýty lačnému neverí.
Starých ľudí máme si uctiť. Svetská
radosť plodí žalosť. Samuel bol sudca
á kňaz. Sluha má byť verný.

Svedomití, bohabojní

Aj v chudobe sú spokojní.

12.

t T t T

Tráva. Tava. Trň.

*Topol je vysoký strom. Terka
je čistotná. Tisa je veľká rieka.
Truhla je z dreva.*

t T ť Ť

Tulipán je kvet. Ťava ťarchu nosí. Tiché
vody brehy podmývajú. Tupíť každý
blázon umie. Ťažko toho vodiť, kto sám
nechce chodiť. Tvrdé drevo, tvrdý klin.

Taliga nenie voz.

*Ten, kto iných nemiluje,
Sám lásky nezasluhuje.*

13.

f F

Ferdinand. Flinta.

*Filip pozorne ráta. Franko je
gazdovlivý. Firiky vrzíkajú.*

f F

Fujara je z dreva. Figový strom figy

rodí. Flinta je zbroj. Fara je stavänie.
Fatra je pohorie. Čo ťa nepáli, nehas.
Sova nevysedí sokola. Viac oči, viac vidí.

Falošníka nemiluje

Ani ten, kto s ním obcuje.

14.

i J j J

Imrich. Jakub. Ivan.

Jhla je z ocele. Jama je hľoká.

*Jeleň má rýchle nohy. Jzák bol
pobožný.*

i I j J

Ivo Viedni ľudia biedni. Jedna prašivá
ovca celé stado nakazí. Išiel Jób po
Jóba, zostali tam oba. I pekne luhať je
hriech. Ježiš umrel v Jeruzaleme. Jan
krstil v Jordáne.

Jedlo, pitie, to je treba;

Nemiernostou nehaň seba.

15.

h H

Hatvan. Hora. Had.

*Holuby hrkútajú. Halena je zo
súkna. Hriška je ovocie. Hady
sa plazia.*

h H

Hodina rannia zlato dohania. Hlúposť
nikde nič neplatí. Host a ryba na tretí
deň smrdí. Hanba a hriech je nechceť
sa učiť. Horúce jedlá nejedz! Hlad sa
nebojí šibenice. Huby rastú v hore.

*Hojnosť keď máš, to je dobre;
I tomu daj, ktorý žobre.*

16.

Janko bol úslužný.

Janko a Ferko hrali sa na ulici. Išiel tadiaľ
jeden pocestný, a oni ho úctive pozdravili. Ten
pocestný sa ich zpýtal: „deti moje, kde tu býva
pán učiteľ?“ Ferko sa hneď hlásil a riekol:

„Idte len touto ulicou pravo, a potom do druhej ulice na ľavo. V tej ulici je škola, tam býva pán učiteľ.“ Janko ale riekol pocestnému: „ja Vás vďačne až ta zavediem“. To bolo pocestnému pravda po vóli. Šiel tedy Janko popredku a doviedol pocestného až na miesto. Hodnému chlapcovi sa pocestný poďakoval, a za jeho úslužnosť ho i pochválil.

*Fěrko radil pocestnému;
Janko skutkom pomohol mu.*

17.

k K

Katka. Kôra. Koch.

*Konope rastú na poli. Kráľ je
otec krajiny. Karol je sirota.*

Kepeň je odev.

k K

Komu sa nelení, tomu sa zelení. Kto pozde chodí, sám sebe škodí. Koľko krajov, toľko obyčajov. Kde sa dobre

vodí, tam sa rado chodí. Komu nieto
porady, tomu nieto pomoci. Keď máš
kedy, pracuj vtedy.

*Kto v tichosti ducha ustupuje:
Toho každý za to vždy miluje.*

18.

p P

Pole. Prach. Pero.

*Proti veku nieto lieku. Pravda
oči kole. Po nečase býva čas. Palko
je svedomitý.*

p P

Pomaly ďalej ujdeš. Pýcha peklom dý-
cha. Po mnohom smiechu býva plač.
Poznáš po vrave, čo má kto v hlave.
Povedz pravdu; prebiješ hlavu. Páv sa
svojím pierim pýší.

*Pyšný dobre neostojí,
Jemu sa pád, posmech strojí.*

19.

l B

Bunda. Brat. Blud.

*Boh je vševědici. Budapešť je
hlavné mesto našej krajiny. Bro-
kom strielajú.*

b B

Bez Boha ani pres prah noha. Bez
práce nebývajú koláče. Bieda je naj-
lepší majster. Bázeň Hospodinova je
počiatok múdrosti. Bez jednej lastovičky
bude leto. Kto nemá chuti, ľahko
vykrúti.

*Na to ti dal Boh rozumu,
By si ho užil k dobrému.*

20.

r R

Ryba. Retaz. Ráf.

*Ruka ruku umýva. Rosa očer-
stuje byliny. Rudolf je spô-
sobný. Rám je nový.*

r R

Robota je matka života. Rak chodí
na opak. Remeslo je zlatá baňa. Ro-
zumu ak nemáš, v lekárni ho nekúpiš.
Ráfy sú na sude. Spokojnosť je viac,
než bohatstvo. Záhalka do biedy nesie.

*Rada dobrá mnoho platí;
Kto ju nechce, mnoho ztratí.*

21.

l L l L

Lice. Ludmila. Lev.

*Lipa je strom. Lan je užitočná
rastlina. Ludevít je mužské meno.*

Liška je divá.

I L Ľ

Lacné mäso, zlá polievka. Lakomosť studu nemá. Ľahká práca nebyva trváca. Lepšie dačo znať, nežli mnoho mať. Láska lásku budí. Leňoch i pod strechov zmokne.

*Lepšie vlastnie dať,
Nežli cudzie brať.*

22.

d D d Ď

Dúha. Datel. Dub.

Dom je stavänie. Daniel bol prorok. Dorka je snášantlivá.

Dávid bol kráľ.

d D d Ď

Dobrô samo sa chváli. Dobre je pri kope klásky sbierať. Dobré slovo dobré miesto nájde. Duša neumiera. Daj kaž-

dému, čo je jeho. Dary zaslepujú oči múdrich. Všade dobre, doma najlepšie.

Dieta moje, uč sa pilne;

Budeš mudré neomylne.

23.

Malý zlodej.

Karol svojim spolužiakom kradával perá, grifle a iné maličkosti. Žiaci za dlhý čas nadarmo hádali, kde sa im jich veci podievajú. Raz jeden zo žiakov poznal si svoj piernik u Karola. Druhý našiel zas v jeho kapselke svoj už dávno ztratený nožík. Bez odkladu oznámili to pánu učiteľovi. Pán učiteľ toho malého zlodeja hneď prísne potrestal. Dozvedel sa o tom ale i Karolov otec. Ten vzal hneď chlapca na otázku. Chlapec sa vyhováral, že veď to boly len maličkosti, čo pobral. Len že mu to nič nepomohlo. Otec vysekal ho prutom nemilosrdne, a potom mu riekol: „Pamätaj si chlapče nezdamný: kto zamladi maličkosti kradne, ten pozdejšie i veľké veci pokradne. Zlodeji končia život v temnici, alebo na šibenici.

Zohýnaj ma mamko

Dokial som ja Janko;

Bo keď budem Jano,

Nezohneš ma mamó!

24.

Krstné mená (mužské).

Adam, Beniamin, Cyrill, Daniel, Elek,
Filip, Gregor, Havel, Imro, Jozef, Karol,
Ludvik, Martin, Nikodem, Ondrej, Peter,
Rudolf, Samuel, Štefan, Tomáš, Ulrich,
Viliam, Zachariáš, Žigmund.

25.

Veľké písmeny v abecednom poriadku.

A Á B C Č D Ď

A Á B C Č D Ď

Dz Dž E É F G H Ch I

Dz Dž E É F G H Ch I

J K L Ľ M N Ň Ó

J K L Ľ M N Ň Ó

P R S Š T Ť U Ú

P R S Š T Ť U Ú

V Y Z Ž

V Y Z Ž

26.

Písmeny v cudzích slovách prichodiace.

Q q **Q q** (kv)   *X x* **X x** (ks)

27.

• bodka,		• čiarka,
∴ dvojbodka,		∴ bodkočiarka,
? otáznik,		= spojnik,
! výkrikník,		( ) zátvorka.

Kolmé pismo.

a á b c ě d d̃ d̂ d̃ d̄

e é f g h ch i i̇ j k l̂

m n ň o ó ô p r r̂ s š

t t̂ u ú v y ý ẑ z̃

A Á B C Ě D D̃ D̂ D̃ D̄

F G H Ch I İ J K L̂

M N O Ó P R S Š T Ě

U Ú V Y Ý Ẑ Z̃

Číslo: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0.

ČIASTKA IV.

**Čítanie malých a veľkých písmen
švabachových.**

1.

i = ĭ	e = ě	a = a
í = ě	é = é	á = á
u = u	o = o	y = y
ú = ú	ó = ó	ý = ý

2.

n = n, ñ = ñ, m = m, t = t,
ť = ť.

ny, mám, má, um, mam, nám, ten, tam, tma, niť,
ťať, tuť, utni! tuto, tamto, túto, tón, nóta, meť!
myť, umyť. my máme taňu. tento nemá ňaňu. mať
na tani múti. nemý tono nemáa. on mame niti motá.
anna nenie temná.

3.

l = ʎ, ĩ = ě, b = ʙ, c = ʦ,
č = ʧ.

by, aby, len, lom, maľ, moľ, málo, cín, čin, čiň, nič,
čit, tlč, oči, cena, čelo, leto, lata, bota, túli, ľúto,
točíme, tučíme, meleme, máčame, malá anna číta, i
my čítame. milú milu ľúbia. malý maťo má na čele
buľu. on to neľúbi. leňo len telo tučí. mať močí ľan.
báťa neláme, ale melí.

4.

v = w, r = ʀ, j = ĵ, p = ʔ.

reč, ráw, wer! pán, pár, páw, rúb! čep, roj, rob!
cepy, more, máj, jama, oje, jarmo, pole, pot. wetor
weje. jano wíno pije. mílú jar wítame. martin nepíja
píwó. paľo je nielen pílný, ale i werný. petor rúba
topole. mara perie pára. trň w páte omína. na mýte
býwa weľa roboty.

5.

d = ɖ, ě = ɛ, h = ʁ, ch = ʧ.

dom, hra, had, rod, chuť, chýr, chrám, choď! dar, dym,
duch, dach, dub, diw, deň, chren, háj, hýbaj! doma
dobře je býwat. i bohatí býwajú biedni. lačnémui,

čierny chlieb chutí. na dvore býva mnoho hydu. čím hrniec navre, tým aj črep páchne. oheň nielen hreje, ale i páli. deti, nebehajte nič po nič hore dolu! hodný chlapec nemučí ani len muchy.

6.

k = f, s = f s, š = ff š.

peš, noš, pás, júš, šip, piš! foš, myš, náš, váš, šabľa, kosa, rosa, šselma, passa, päšť, kassa, hošť, chrašť, chrúšť. peš bresse alebo šsteká. wlk wyje. hus šypí. malé myšši pištia. kosa je ostrá. maslo je mákké. štaroba—choroba. šeno w kofši nosia. tupým šekáčom nič nenašekáš. nepošedný newie ticho šedeť. šoš má šštyri nohy, — a škoľko šopýt?

7.

f = f, z = ž, ž = ž, g = g.

šijalky woňajú. šúriky sú z drewa. na šúriku šúru wožia. múka je zo zrna. za groš š wľa nekúpiš. dobrý gazda netrpí núdzu. kozy a owce prežúwajú. žena chýžu zametá. gazdina na čelaš pozoruje. zuzka šofku zabáwa. gregor je pilný žiak. šštietka je zo šrsti. šabľa je z ocele. howädžina je mášo z howäda. maznavé deti nemáwame radi. žiaci majú pozorowat. piš prawou a nie ľawou rukou! šde je wada, tam je hriech.

aký kto sám, s takým rád obcuje. — bez ochoty bývajú zlé roboty. — čo sškodi, to učí. — dobré sa samo chváli. — hlúpy zle kúpi. — jaká práca, taká pláca. — kto počtuje, ten gazduje. — lepši wrabec w hrsti, nežli zajac w chraști. — múdri ludia wšade prednosť majú. — nová metla dobre metie. — opatrnosti nikdy nezbhýwa. — prawda oči kose. — sškoda s užitkom chodí. — kto nepracuje, nech ani nejie.

S.

N = N Nečiň zlé, a ujdeš zlého. Netrať nadeje, keď sa ti zle deje.

M = M Modli sa a pracuj! Mladý nabýwaj, starý užívaj

H = S Homor wždy len prawdu! Hriech je nechceť sa učiť.

B = B Bližšia kossela, než kabát. Boha sa boj!

U = U Už je pozde, milý drozde! Uhriaty pozorne pi!

O = S Opilého človeka haní každý z ďaleka. Obraz. Oltár. Obloha. Oheň.

Na wšelikém mište oči Hospodinowi spatrují dobré i zlé.

Nenasleduj lidi zlých, aniž žádej býwati s nimi. Mnohé mluwení nebýwa bez hříchu.

Moudrostí wzdelán býwa dům, a rozumností
upewněn.

Sněvejte se a nehřešste, slunce nezapádej na hne-
wivost wassí.

Bázeň Hospodinowa jest počátek umění.

Uwal na Hospodina cestu swou, a slož w něm
nadeji, onť zajište wšsecko dobře zprawi.

Děi Hospodinowi spatrují wšsecku zemi.

Nezasloužil jísti, kdo nechce delati;

Na to má leniwec každý pamatati.

Ucti starců díte milé,
Neb jsou tvoji učitelé.

Newinnost, ztracený čas
Nenawráti se nám zas.

Miluj Boha ze srdce pravého,
Bližního pak, jak sebe samého.

9.

C = Ć Cena života je um a robota. Čep. Čin.

Č = Ć Čistota — pol života. Čas plati, čas tratí.

Ch = Ćh Chwastat sa nenie pekne. Chrám. Chýr.

V = W Wlastnia chwála smrdí. Wčela je pilná.

A = A Abel bol syn Adamom. Aký človek,
taká reč.

L = L Rakoty nesú do núdzoty. Lepšie je krivdu
trpeť, nežli činiť.

Čožbyšste chтели, aby vám lidé činili, tak i wy
činte jim.

Človek štědrý býwa bohatší; a kdož swlažuje,
také sám bude zawlážen.

Chutný jest někomu chléb falše, ale potom ústa
jeho pískem naplněna bywají.

Wzácnější jest jméno dobré, než bohatství veliké.

Ačkoli otec můj a matka má mne opustili,
Hospodin wšak mne k sobe přiwine.

Lepší jest kus chleba suchého s pokojem, nežli
dům nabitých howad se swárem.

Co ty nechceš, by ti někdo činil,
Hleď, abys w tom jiným neprowinil.

Bůh te widí, díte milé,
Chraň se hříchů každé chvíle.

Nezraď ó člověče a neoklamávej,
Ukradeným věcem hospody nedávej.

Wždycky jen prawdu mluv,
Neopovažuj se lhat;
Vidí sice možno,
Ne wšak Boha oklamat.

10.

- S = S** Samopaš sama sa treštáva. Samuel bol sudca.
- Š = Š** Šediny — hrobowé kvetiny. Šimon. Šíp.
- I = I** Izák bol syn Abrahamow. Ivan. Imro.
- J = J** Judáš zradil Ježišsa. Jan bol miláčkom Ježišowým.
- P = P** Po smiechu býwa plač, po nečase čas. Palenka je dietkam škodlivá.
- R = R** Radu múdrych si pamätaj! Rodičow nezarmucuj!
- G = G** Goliaš bol obor. Gabriel. Gróf.

Swedeľ falešný nebude bez pomsty: a ktož mlúví lež, neuteče.

Syn moudry obwešeluje otce; ale syn bláznivyž zármutkem ješt matce švé.

Rtové pravdomluvní utvorení budou na věky; ale na krátčko potrvá jazyt ľživý.

Požehnání Hospodinowo zbohacuje, a to beze všeho trápení.

Radujte se s radujícími a plačte s plačícími.

Idi ľ mrawenci, lenochu! šhlédni cesty jeho, a nabuď moudrosti.

Swornost wede ľ štěstí,
Neswornost ľ nešťestí.

Swatý zákon káže jiným pomoc dávat,
Protož hleď bližního sstěti napomáhat.

Bo skončené práci
Čas se k hře obrácí.

Kozwesel se časem swým,
Buď wšak i w tom wždy mírným.

11.

- T** = **T** Trpeliwost je pekná ctnost. Tobiaš. Trň.
F = **F** Faleš sa časom sama zradí. Filip. Funt.
E = **E** Esťte žije Pán Boh milý, čo sa nikdy nemýli.
Z = **Z** Zmladi sa trň ostrí. Zlého sa wždy waruj.
Ž = **Ž** Žiak má byť pilný. Žena. Žiwot. Žiara.
D = **D** Duffa neumiera. Daj dar za dar. Dúha.
K = **K** Kto neseje, ten neweje. Kain. Král.
Y = **Y** Yzop je liečiwá bylina.

Doufej w Hospodina celým srdcem swým; na rozumnosť pať swou nespolehej.

Zlořečení Hospodinowo jest w domě bezbožníka; ale přibytky spravedlivých žehná.

Kdo uděluje chudému, půjčuje Hospodinu; a onť za dobrodini jeho odplatí jemu.

Kdo odplacuje zlým za dobré, neodejdeť zlé z domu jeho.

Trápeni otci svému jest syn bláznivý.

Hříšníkы stíha neštěstí; ale spravedlivým odplatí
Bůh dobrým.

Záhalka jest s lenivostí
Počátek všech nepravostí.

Kto rodičů svých miluje,
Sich ničím nezarmucuje:
Den na zemi šťastným bude,
S w nebi odplaty důjde.

Wernost a statečnost
Trvá až na věčnost,
Wic platí než sláva, zboží,
Radost wůkol sebe množí.

Bože, dej mi té milosti,
Ať plním své povinnosti,
Ať jsem rodičům k radosti
A jich podpírám w starosti.

12.

Křtuté mená (ženská).

Anna, Božena, Cecilia, Dorota, Ewa, Filipa,
Gyzela, Hedwiga, Christina, Ilka, Judita, Katarina,
Ludmila, Mária, Natália, Olga, Pawlina, Ružena,
Sidónia, Tereza, Ursula, Wilma, Zuzka, Žofka.

ČIASTKA V.

ČITANKA.

---

1. Deti, pozor dajte!

Deti, moje deti, teraz pozor dajte, a čo sa učíte, na pamäti majte; lebo. čo sa učíš, keď si nezachováš, jakobys na vodu písal sebe rováš, jakbys na smetisko metal krásne kvieťa: rozumej, pamätaj si to milé dieťa!

2. Ja som dieťa.

Ja som dieťa, to je málo, tak by niekomu sa zdalo; ale nech mi veľkí ľudia ktoríkolvek to povedia, či oni deťmi neboli? a či inak stať sa mohli veľkými a dospelými? Museli tiež byť malými; boli takže to, čo som ja, o tom istô mám vedomia. Ale či to veľkí znajú, na čo malých vychovajú? Hej, to len ja môžem sľúbiť, že na dobrô im chcem tu byť. Tá mi vôľa, to vedomia; to je dieťa, hľa, to som ja!

3. *Vidím.*

Jasně bystré dve oči mám, nima na ten svet pozerám; šire, diale, na vysoko dosahuje moje oko; berie v seba hory, stromy, mesiac, hviezdy, slnce, domy. Vidím! to je radosť na svete tá! Ach, neborák slepý nemá sveta!

4. *Slyším, počujem.*

Slyším, počujem ja hlasy, zvuky, reči; Bože, dajže počuť len to, čo sa svedčí! A počutô dobrô dobre si pamätať, dobrého umenia do hlavy napratať.

5. *Vravim, hovorim.*

Ústa a v nich jazyk mám, chvala Bohu vraveť znám; čo dobrého sa doviem, to i druhým rád poviem. Niekedy si zaspievam, každý deň sa modliavam. Na otázky odpovedám, abo slušne sa dovedám; učiteľom, rodičovi neodvrávam zlými slovy; keď je treba, mlčať znám, starších reči poslúcham.

6. *Hrávam sa.*

Sa sa hrávam, telo cvičím, to si s dovolením žičím; lebo je to milá vec; ľarbáč je taký chlapec, čo sa nezná pekne bavíť, musí darmo ústa zavíť; a to dievča je len mazna, čo sa pekne zahrať nezná. Dobrým deťom dobrá hračka, ale zlým je len ruvačka.

7. Mám rodičov.

Ó jak sa radujem a Bohu ďakujem, že dobrí rodičia od mladi ma cvičia, vedú ku mravnosti a božskej známosti! Pri tom, čo mi treba, mám šaty, mám chleba, mám klobúk, čižmičky, do školy knižtičky. Ó rodičia moji, pri vás si v pokoji žijem bez starosti dni mojej mladosti! Budem vás poslúchať, chcem vám byť po vôli; chcem, žeby ste so mnou vždy spokojní boli!

8. Mám rodinu.

Bratia, sestry, rodina! dobrá nám je hodina, keď sa spolu radi máme, keď si verne pomáhame, pekne spolu nažívame. Dobrý Pán Boh rád to má, keď sme dobrí si doma: veď nás nato dáva spolu, by sme mali dobrú vôľu; lebo kde je v dome vada, tam to všetko hynie, padá. A tak už to dobre znám, prečo bratov, sestry mám.

9. Š k o l a.

Dokiaľ sme boli malými deťmi, nechódievali sme do školy. Vtedy sme sa najviac len ihrali a zabávali. Teraz, keď už chodíme do školy, sme školníci a školníčky, ináče: žiaci a žiačky. Do školy chodíme nie pre zábavu, ale aby sme tam pracovali. Školská práca volá sa učenie. Učenie je ale nie ťažká práca tomu, kto sa rád učí. V

škole vyučuje nás pán učiteľ. Od neho učíme sa mnoho pekného a užitočného. My do školy pilne a radi chodievame. V škole pozorne počúvame a počutô dobre si zapamätáme. Kto v škole nepozoruje, ten sa málo naučí. V nedeľu chodievame s pánom učiteľom do kostola na služby božie.

10. Pilná žiačka.

Do školy ja rada chodím, tam sa chutne, pilne učím; a tam dušu svoju mladú v umení a ctnosti cvičím. Čo mi k práci naloženô, to hneď konám bez meškania; lebo viem, že z pilnej práce hojnô býva požehnanie.

11. Čo máme v škole?

K učeniu a cvičeniu potrebujeme a máme my žiaci v škole mnohé rozličné veci. Tak na príklad:

V škole máme stoličky,
Stôl, stoličku, lavice,
Tabule, linonáre,
Tyntu a kalamáre;

Kriedu, grifle, tabulky,
Na počtovania guľky,
Šlabikáre, čítanky,
Perá, rúčky, písanky.

Na lavicach sedávame,
Do písaniek písavame,
Na tabulkách rátavame,
A z čítaniek čítavame.
Do sošitov kreslíme:
Takto hľa sa učíme.

12. Za rána do roboty!

Dobrý gazda včas ráno poberá sa do roboty. Za rána sa práca vždy lepšie odspára. Pilný Janík tiež ráno zavčasu vstáva, a hneď chytá sa do učenia. Kým sa lenivý Ďurko ešte na posteli vyťahuje, Janko sa už v dobrej vôli do školy poberá. V škole už potom smele a bez chyby odpovedá. Žiaci, ktorí ráno pozde vstávajú, nestihnú sa učiť. Z takých lenivcov bývajú planí žiaci a aj pozdejšie len takí hlupáci.

13. Spachtoš.

Už slniečko nad krajinou dosť vysoko stálo, a Ďuríkovi sa ešte sladko humikalo. „Vstávaj Ďurko!“ matka k nemu po tretie už wraví; ale Ďurkovi je dobre, on sa hluchým spraví. „Čakaj spachtoš!“ a tichúčko ku posteli kročí, plný pohár čerstvej vody šťuhtne mu do očí. Vychytil sa jako jeleň a dal sa do plaču. „Widiš Ďurko, tak z postele fríski chlapani škáču!“

14. Dietky a včelka.

V peknom múranom včelienci Včeličky si vyhrávajú; Chlapci sa tam i s dievčenci z blizka na ne prizerajú.

Hľadte, hľadte na včeličku, Na včeličku na neborkú; Pán Boh ju stvoril maličkú, Predca plnú má komôrku.

Ale pamätajte dietky: Včelka lieta hneď za rosy; Hľadá pilne vonné kvietky A sladký mäd domov nosí.

Tak, kto sa chce dobre mávať, Musí zavčas rána vstávať, Učiť, cvičiť sa za mladi. To mu pilná včelka radí.

15. Poriadny žiak.

Hodný a poriadny žiak chodieval vždy čisto umytý a učesaný. On drží si aj všetky svoje veci vždy v poriadku a čisto. Knihy si kdekade neporozmetáva, netrhá si ich ani do nich nečarbe. Na hábiky si pozor dáva. Preto nelezie bez potreby po stromoch a strechách. Ešte i pri hre dáva pozor, aby si šatočky nezababral alebo neroztrhal. Poriadny žiak, tak ako vojak — nestrpí ani len prachu na odeve a obuvi. Takéhoto veru každý pochváli.

16. Aký chcem byť?

Pekný, čistý a poriadny, taký chcem byť ako žiadny: lebo chlapec ošklivý každému sa protiví.

Kdo si svoje knihy, šaty hneď za mladi kazí, špatí, ten i v svojej starosti nebude mať radosti.

Pekný, čistý a poriadny chcem byť veru ako žiadny; aby o mne riekol svet: „to je chlapec ako kvet!“

17. Na ulici.

Poriadny žiak správa sa i na ulici tak, ako sa svedčí. Po mlákach nebrodí, po blate sa necápe. Nelúča hrudami ani do ľudí ani do živočíchov. Stromy nekazí, po stenách nečarbe. So spolužiakmi sa nevadí ani neruje. Nebeží voslep, ale ide pomaly a pozorne. Starším ľuďom sa vždy vystúpi a hlasne i uctive ich pozdraví. Neporiadny žiak ani na ulici nespráva sa poriadne.

18. Miško a kameň.

Na streche vrabec čiriká; Miško, stonoha veľiká, bystrým okom naňho mihne a potišku kameň zdvihne. Hodil, ale jako hodil? vrabec brnk! on zle pochodil: skala netrafilá vrabca, ale svevolného chlapca; bo keď zo strechy skočila, celkom mu hlavu prebila.

19. Matej, čo zna maľovať.

Matej krásne zna maľovať, že sa musí poču-
dovať kto naňho pozoruje; kde len chodí, tam je
štena figúrami okrášlená, lebo všetko cifruje.

Raz, keď stenu tak cifroval, hospodár ho spo-
zoroval: „tu si!“ a počne ho drať. Maliar kričí:
„ach nebite! už ma viac neuvidíte nikdy po stenách
babrať.“

20. Všetechný chlapec.

*Samko, ten sa rád vozieva, z toho mal byť dáky
pán; kde len čuje voz zahrmet, beží sa ulapiť naň.
Nič on nedbá, čo sa mu aj bičom neraz dostane;
len si on môže dohonit, či to vozík, či sane. Raz
to ale naučilo všetechného vyskoka, keď ho tak bičom
začiahli, že hneď ostal bez oka. Od tých čias s tým
jedným okom, kde len kolvek chodíeva, všetci vravia:
„to ten Samko, čo sa tak rád vozieva“.*

21. Kto je čo?

Boh je Duch. Boh je stvoriteľ. Nemluvňa je
dieťa. Janko je chlapec. Marka je dievča. Brat je
mládenec. Sestra je panna. Otec je chlap. Matka
je žena. Chlapec je žiak. Dievča je žiačka. Oráč
je roľník. Krajčír je remeselník. Sluha je pohonič.
Sused je nádenník. Suseda je práčka. Iľka je
kuchárka. Ondriš je učeň. Karol je vojak.

22. Čo je čo?

Holub je vták. Pes je zviera. Štuka je ryba. Húsenica je hmyz. Pijavica je červík. Jačmeň je obilie. Hrach je strova. Slivka je ovocie. Mak je rastlina. Rojovník je zelina. Jabloň je strom. Rybizlie je ker. Seno je krm. Ruža je kvet. Pílka je nástroj. Misa je riad. Stôl je náradie. Lobda je hračka. Dom je stavänie. Kabát je odev. Čižmy sú obuv. Mäso je pokrm. Víno je nápoj. Šablä je zbroj.

23. Jaký je kto?

Boh je všemohúci. Boh je večný. Boh je vševedúci. Dieťa je malé; dievka je veľká. Chlapec je slabý; chlap je silný. Anka je čistotná; Eva je ubabraná. Brat je chorý; sestra je zdravá. Ondriš je poslušný; Peter je nepočúvny. Slúžka je pilná; sluha je lenivý. Syn je mladý; otec je starý. Macko je bedlivý; Palko je nedbalý. Janko je tichý; Ďurko je neposedný. Dcéra je trucovitá. Matka je prísna. Učeň je výslužný. Tovaryš je spôsobný. Žiak je pravdomluvný. Žiačka je pozorlivá. Strážnik je obozretný. Vojak je udatný.

24. Jaké je čo?

Ruža je červená; tráva je zelená. Múka je biela; uhlie je čierne. Prut je tenký; klát je hrubý. Ocot je kyslý; mäd je sladký. Hlina je mäkká; skala je tvrdá. Perie je ľahké; železo je ťažké. Motyka je tupá; britva je ostrá. Chalupa je nízka; kostol je vysoký. Chodník je úzky; cesta je široká. Stolček je krátky; lavica je dlhá. Linonár je rovný; hák je krivý. Koleso je okruhlé; tabuľa je uhlastá. Bunda je teplá; ľad je studený. Pivnica je tmavá; izba je vidná. Komora je tesná; dvor je priestranný.

25. Čie je čo?

Knižka je moja. Tabulka je tvoja. Linonár je Ondrišov. Pero je tiež jeho. Dom je náš. Zahrada je vaša. Statok je jich. Jablčka sú naše. Obrazy sú vaše. Sošity sú jich. Nožík je Jankov. Obrázok je Palkov. Stučka je Markina.

26. Čo sa deje?

Ja píšem. Ty kreslíš. On pozorje. Ona zametá. Ono spí. My sedíme. Wy ležíte. Oni bežia. Kowáč fuje. Mat varí. Seštra šije. Žiaci počtujú. Dráči orú. Čhlapi kosja.

27. Čas. Kedy?

Stolár hobluje. Kresár píliť. Krajčír bude šiť. Ja sa učím. Ty si počtoval. Ona bude spievať. Kone bežia. Voly ťahali. Ovce sa budú pásť. Dnes je mračno. Včera mrzlo. Zajtra bude jasno.

28. Stupňovanie.

Tabuľka je malá. Piernik je menší. Pero je najmenšie. Dom je vysoký. Kostol je vyšší. Váza je najvyššia. Jablko je sladké. Slivka je sladšia. Mäť je najsladší. Motyky sú ostré. Nože sú ostrejšie. Britvy sú najostrejšie.

29. Z čoho je čo?

Lavica je z dreva. Tabuľka je z kameňa. Čižmy sú z remeňa. Remeň je z kože. Obrus je z plátna. Plátno je z konopí. Klobúk je z plsti. Plst' je zo srsti. Chlieb je z múky. Múka je zo zrna. Kniha je z papiera. Papier je z handár. Kožuch je z kozušiny. Pohár je zo skla. Tanier je z hlíny. Guľka je z olova. Gombík je z mosadze. Kľúč je zo železa. Britva je z ocele. Krajciar je z mede. Dukát je zo zlata. Desiatnik je zo sriebra. Víno je z hrozna. Kôš je z prúťa. Múr je z tehál. Kefa je zo štetiny.

30. Kde je kto, kde je čo?

Boh je na nebi. Boh je všade. Otec je na poli. Matka je v kuchyni. Brat je u susedov. Sestra je pri studni. Dieťa je pri matke. Žiaci sú v škole. Kazateľ je v kostole. Jazdec je na koni. Kočič je pri koňoch. Pastier je pri voloch. Chlapec je v kúpeli. Chorý je v nemocnici. Kupec je v sklepe. Vojak je v kasárni. Statok je na paši. Sliepka je na dvore. Zahrada je za domon. Laliže sú v zahrade. Kotol je v kuchyni. Drevo je pod sieňov. Pec je v chyži. Ovocie je na strome. Jadro je v škрупine. Stolec je pri stole. Obraz je na stene. Misa je na polici. Metla je v kúte. Oheň je v peci. Slanina je v komore. Slama je na povale. Sud je v pivnici. Víno je v sude. Blato je na ulici. Ovos je vo vreci.

31. Čím pracujeme?

Nožom krájame. Motykou kopeme. Šidlom picháme. Šhlou sŕijeme. Nožnicami sŕiháme. Sekerou rúbáme. Kresačkou kresseme. Perom písseme. Kosou kosíme. Bránami bránime. Bičom poháňame. Brutom sŕivháme. Šatou utierame. Soľou solíme. Mlatkom kujeme. Rebožiecom wŕtame. Hoblíkom hobľujeme. Mechami dúchame. Metrom meráme. Piestom pereme. Warechou miešame.

Lampou svietime. Pílkou pílime. Hrebeňom češšeme.
Štietskou mažeme. Metlou zametáme. Pluhom oreme.
Wejačkou wejeme. Níedčicou cúdime. Sitom ofiewame.

32. Koho majú deti milovať?

My dietky máme síce každého človeka milovať, ale našich rodičov máme po pánu Bohu najprú a najväčmi milovať. A to preto, lebo sa oni o nás starajú, nás opatrujú a vychovávajú. Ale pána Boha máme predovšetkým a nanajväčmi milovať; lebo od neho pochádza poprvé to, že sme ľudia, a že sme nie nerozumné tvory; podruhé pochádza od neho to, čo sú a majú naši rodičia, čím nás živia a odievajú; potretie pochádza od neho to najlepšie, čo očima nevidíme, a to je naša duša, náš rozum, naša myseľ, naša pamäť, naša dobrá vôľa.

Ale i našich učiteľov a kazateľov máme zo srdca milovať; lebo oni vzdelávajú našu dušu, keď cvičia našu myseľ, našu pamäť, náš rozum. Oni vedú nás ku samému pánu Bohu. Od nich nčíme sa, že jako môžu sa z nás stať dobré dietky božie. Ó jaká je to preveliká láska božia, že máme dobrých rodičov, učiteľov a kazateľov!

33. Včelka a hrdlička.

Pilná včelička na celom dni vyletúvala do poľa a snášala domov sladký mäd. Raz, podvečer, ustatá letiac ponad potok, spadla do vody. Krýdelká sa jej hneď namočily, a ona neborka začala sa topiť. Tu zazrela ju hrdlička na haluzi nad vodou sediacu. Chytró odtrhla zobáčkom lístok a spustila ho včelke na vodu. Včelka vyliezla na lístok, a keď si krýdelká osušila, radostne odletela domov. Nezadlho jeden strelec mieril už na tú istú hrdličku, že ju zastrelí. V tom, kde sa vezme, tu sa vezme naša včelička a chytró sadne strelcovi na nos. Strelec sa zľaknul a výstreľ pochybil. Hrdlička neporanená šťastlive uletela preč. Tak hľa sa jej včelka za dobrô zas dobrým odslúžila.

34. Včelička.

Vidíš tú včeličku? Ona vždy pracuje, Od rána do noci Mäd a vosk hotuje. Vezmi si z nej príklad: Uč sa, pracuj pilne, Bude ťa Hospodin Žehnať neomyjne.

35. Nadutá žaba.

(Bájka.)

V močiari bývaly žaby, a dobre sa jim tam vodilo. Maly chrobače do hojnosti ku pokrmu, tak že boly úplne spokojné. Raz jedna z nich

6*

vyliezla z vody na breh. Na brehu pásol sa veľký, tučný vól. Žabe, keď ho zazrela, zo samej závesti zažiadalo sa byť tiež tak veľkou. Počne sa tedy hneď s celou chuťou natahovať a nadúvať. Potom ale pýta sa druhých žiab: „Kamarátky! či som už tak veľká, ako ten vól?“ „Ani blízko!“ odpovedaly žaby so smiechom. To ju mrzelo, preto nadúvala sa ešte väčmi. „Nuž a teraz?“ zpýta sa zase po chvílke. „Ani teraz! rečú jej ony, darmo sa namáhaš!“ I vysmialy ju zase. Tu žaba nazlostená ešte väčmi sa nadúvala, až sa konečne pukla a zahynula.

Kto sa nad možnosť namáha,
Ten posmech i škodu máva.

36. Lev a myš.

(Bájka.)

Oddychoval lev v chládku pod stromom a zadriemal. Okolo neho hraly sa myši, a behaly sem a tam. Jedna z nich, temer najmenšia ale najvšestechnejšia prebehla mu ako po nose. Lev sa prebudil, a chytrou chmatnul myš širokou svojou dlapou. „Ach báčika!“ volá úzkostlivo malá myš, „neublížte mi, prosím Vás, keď som ja to nechcela urobiť. Buďte ma, veru ja Vám budem chcieť odslúžiť.“

Lev pustil myšku a myšlel si: „ozaj, ako a čím mohla by sa táto malá myš mne odslúžiť?“

O niekoľko dní chytil sa lev do mocnej siete, ktorú istý poľovník na divú zver bol pripravil. Sieť bola tak mocná, že hu pretrhnúť nemožno. Lev začal v zlosti a strachu hrozne revať. Tu začula rev ten i tá istá malá myš. Bežala hneď k levovi, a tu videla, že je s ním zle nedobre. Chytré privolala z hory celý krdel myši. Tie tú sieť poprehrýzaly a tak lewa vyslobodily. Lev teraz už videl, že myš, hoc i maľická — bola mu na dobrej pomoci.

37. Pastierik.

Pastierik len zo žartu často klamal ľudí, kričiac, by šli k pomoci, bo že vlka vidí; leš keď sa ľudia sběhli, vysmial oklamaných. Raz prišiel vlk skutočne. Chlapec kričal na nich; leš vtedy už neveril nikto jeho slovu, nazdávajúc sa, že jich oklamať chce znovu. Len mrtvolu doniesli úbohej materi. Lhárovi, i keď pravdu mlúvi, sa neverí.

38. Chlapec a škorec.

Istý horár držal si v klietke pri obloku jedného škorca. Ten škorec bol tak vycvičený,

že aj niekoľko slov znal vyškrekotať. Tak vše, keď horár odvolakiaľ domov prišiel a zavolaľ: „Matko kde si?“ škorec vždy sa ohlásil: „Tu som!“

Mal ten horár ale aj krstného menom Palka. Tento často do horárne chodieval a so škorcem rád sa zabával. I zažiadalo sa mu toho vtáka si privlastniť. Preto, keď raz ako obyčajne do horárne prišiel a krstného otca v chyži nevidel, vzal chytro škorca z kľetky, vstrčil si ho do vačku a chcel s ním ujsť

V tom vrátil sa domov horár, ktorý chtiac chlapcovi radosť urobiť už zo dverí zavolaľ na škorca: „Matko, kde si?“ A milý vtáčik v chlapcovom vačku hneď mu plným hrdlom odpovedal: „Tu som!“

39. Uhriaty vodu nepi!

Takto otec neraz napominal malého Janíka. Raz bavil sa Janík s chlapci o ubehávačku. Uhrial sa, že mu len tak z čela tieklo a vysmädnul veľmi. Bežal tedy rovno ku studni a načrel si vody ako ľad studenej. Z tej vody pil náhlivo, kým mu len dúšok stačil. O chvíľu už počala ho zima triasť, a chlapec oslabil hneď tak, že ho

museli uložiť do postele. Upadol do nebezpečnej nemoce. Len ťažko a zaveľa vedeli ho vyliečiť. Raz, keď mu už bolo lepšie, hovorí: „nechcem ja viac nikdy vody, keď mi tak zaškodila!“ Otec ale na to: „nie tak synku! voda sama nebola ti na príčine, ale jedine tvoja nepozornosť. Keby si bol rozhorúčený razom nepil tú studenú vodu, neból by si ochorel. Druhý raz dávaj si pri pití pozor.“

40. Holúbok.

Išla mať do zelenej
hôrky medzi kvietky,
A so sebou pojala
svoje milé dievky.

Krásny, zelený to kraj,
Aj! vidno holúbka,
Ako kýva hlávočkou
a do zeme ďubká.

Viete, moje detičky!
to si živnosť hľadá;
práve ťobnul do zeme,
čosi v zobáčku má.

K nebu hľadá a tak jie;
tak — keď najedia sa,
k Bohu hľadia i dobré
deti — a modlia sa.

41. Modlievam sa.

Tak pán Kristus to povedal, že Boh deťom anjelov dal, čo mu v nebi česť dávajú, na tvár jeho sa dívajú. Keď sa deti modlievajú, s anjelmi sa objímajú. Šťastie, že rodičia milí modliť sa ma naučili. Keď vykonám modlitbičku, tak mi voľno je v srdiečku; za rodičov, učiteľov, za rodinu, za priateľov, za dar Ducha svätého — keď sa pomodlím skrúšene, tak mi je to potešene. tak mi dobre na duši; anjel Otca nebeského má ma vtedy v náručí.

Modlitby.

We jméno Boha Otce i Syna i Ducha svätého. Amen.

Modlitba Páně.

Otče náš kterýž jsi v nebesích! Posvěť se jméno tvé! Přijď království tvé! Buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi! Chléb náš vezdejší dej nám dnes! A odpusť nám viny naše, jakož i my odpouštíme viníkům našim! S neuvoď nás v pokušení; ale zbav nás od zlého! Nebo tvé jest království, i moc, i sláva na věky. Amen.

B a n n i e.

Uy, již vychází sluncečko! Chval Pána, hned
z rána; neb byl tvá ochrana, má dušičko!

Nebeský strážce, můj Bože! při mne stůj, mne
spravuj; anjel tvůj ať jest můj dnes ochránce.
Amen.

Z lože vstávám, chválu vzdávám Otci mému
nebeskému za stráž noční. Bože věčný! rač také
mne tohoto dne ostríhati a chrániti ode všeho
škodlivého. Amen, Pane, ať se stane. Amen.

Pane, opět z tvé pomoci
Přichází ráno po noci.
Tys mne od zlého varoval
A k dnešnímu dni dochoval.

Ó mejž Bože, i dnes zření
Na mě myšlení, činění;
Abych se vystríhal zlého
A činil, co jest dobrého.

Amen.

P r e d w y u č o w a n í m.

W tvém jménu, Bože a Pane, Zaš se učít začí-
name: Ó nechť této naší práci Dobrota tvá žehnat
ráčí. Amen.

Bože, my bez tvé pomoci Nemáme k dobrému
moci; Kač tedy nám pomáhati B známostěch, etno-
stěch zrušt bráti. Amen.

P o w y u č o w a n í .

Bože, za w y u č o w a n í B z d á w a m e t i d ě k o w á n í :
D e j ž , a ť c o d o b r ě h o w í m e , T o k u ž í t k u o b r á t í m e .
Amen.

Bože dobrý od věčnosti!
Děkujeme tvé milosti,
Ješ nám ráčil pomáhati
A učeni chuť dodáwati.

Dávej nám i dále sílu
A prospěch k našemu dílu
Bychom w dobrém neklesali,
Než w něm wždy wětšší zrušt bráti. Amen.

P r e d j e d e n í m .

Bože, my zas z tvé milosti Užívat chceme živnosti.
Dej nám k tomu užívání Shtosti a požehnání.
Amen.

Příd Sežissi, drahý hosti, Požehnej, cožš dal z
milosti. Amen.

Po j ed en í.

Bože, tys nás rozličnými zas nasýtil dary svými;
Za to my tvé velebnosti Díky vzdávame s
wdečností. Amen.

Za pokrm, nápoj a zdraví Mé srdce tě, Bože,
slawí. Amen.

W e č e r n í e.

Ježíssi, Spasiteli můj, Siž se беру w pokojíš svůj;
Položím se, budu spáti, Ty ráč mne sám ostrýchati.
Amen.

Bůjdu spáti, deg mi wstáti, ó můj Bože! z mého
lože w ranním čase w zdraví zase. Amen, Pane, ať
se stane. Amen.

Ach, Bože Pane, tu již noc máme! Slunečko
zasslo, jakoby zhaslo; Tma nás přikrýwa, nebe za-
krýwa; Swět k odpočinku jde w tu hodinku. J já na
lože jdem. Ó můj Bože! Neopouštěj nás w tento
noční čas; Buď i we spáni anjel twůj s námi. Dej
tíссе spáti a w zdraví wstáti. Amen.

Zůstaň se mnou Pane milý,
J w té twawé noční chvíli
Ten u tebe mohu jistě
Naleznouti útočiště.

A již ve jménu Ježíše
Zavru oči, usnu tíše:
Mocný Bůh mne i ve spání
Ode všeho zlého chrání. Amen.

Sláva buď Bohu Otci i Synu i Duchu svatému,
jaž byla na počátku, taž buď i nyní i vždycky i
na věky věkův. Amen.

Wypowede Písma swatého.

Pamatuj na stvořitele swého we dnech mladošti swé.

Bo wssecky dny, synáčku, na Pána Boha našeho
pamatuj, a zúmyslně nehřeš, a nepřestupuj přikázání jeho.

Boj se Hospodina a odstup od zlého.

Boha se boj, a přikázání jeho ostříhej; nebo na
tom wssecko člověku záleží.

Dítky, poslouchajte rodičů swých w Pánu, neboť
jest to sprawědlivé.

Blizký jest Hospodin wssechněm, kteříž ho wzchwaji
w prawdě.

Kdo umí dobře činiti, a nečiní, hřích má.

Swět pať hyne i žádost jeho; ale kdož činí vůli
Boží, ten trvá na věky.

Modlitba křesťanských dětí.

Ó Ježíši, Spasiteli,
Ty outlych dětí příteli!
Dej nám křesťanský věřiti,
Dle tvé víry živu býti,

Pobožně život trávití,
W příži trpělivost míti,
Blahoslaveně zemřítí:
Potom s tebou věčně žítí.

Amen.

K R Á Ť.

1 krát 1 je 1	5 krát 5 je 25	
2 " 2 " 4	5 " 6 " 30	
2 " 3 " 6	5 " 7 " 35	
2 " 4 " 8	5 " 8 " 40	
2 " 5 " 10	5 " 9 " 45	
2 " 6 " 12	5 " 10 " 50	
2 " 7 " 14	6 krát 6 je 36	
2 " 8 " 16	6 " 7 " 42	
2 " 9 " 18	6 " 8 " 48	
2 " 10 " 20	6 " 9 " 54	
3 krát 3 je 9	6 " 10 " 60	
3 " 4 " 12	7 krát 7 je 49	
3 " 5 " 15	7 " 8 " 56	
3 " 6 " 18	7 " 9 " 63	
3 " 7 " 21	7 " 10 " 70	
3 " 8 " 24	8 krát 8 je 64	
3 " 9 " 27	8 " 9 " 72	
3 " 10 " 30	8 " 10 " 80	
4 krát 4 je 16	9 krát 9 je 81	
4 " 5 " 20	9 " 10 " 90	
4 " 6 " 24	10 krát 10 je 100	
4 " 7 " 28	10 " 100 " 1000	
4 " 8 " 32		
4 " 9 " 36		
4 " 10 " 40		

PERIODIC

MUSEUM KOLEKČNÉHO

1888

O B S A H.

ABECEDÁR.

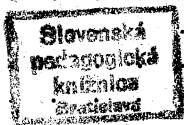
	Strana
Čiastka I.	
Písanie a čítanie malých písmen	5
Čiastka II.	
Čítanie malých tlačенých písmen	25
Čiastka III.	
Písanie a čítanie veľkých písmen s malými písmenami	40
Čiastka IV.	
Čítanie malých a veľkých písmen švabachových .	61

ČÍTANKA.

Čiastka V.	
1. Deti, pozor dajte!	70
2. Ja som dieta	70
3. Vidím	71
4. Slyším, počujem	71
5. Vravím, hovorím	71
6. Hrávam sa	71
7. Mám rodičov	72
8. Mám rodinu	72
9. Škola	72

	Strana
10. Pilná žiačka	73
11. Čo máme v škole?	73
12. Za rána do roboty!	74
13. Spachtoš	74
14. Dietky a včelka	75
15. Poriadny žiak	75
16. Aký chcem byť?	76
17. Na ulici	76
18. Miško a kameň	76
19. Matej, čo zná maľovať	77
20. Všetechný chlapec	77
21. Kto je čo?	77
22. Čo je čo?	78
23. Jaký je kto?	78
24. Jaké je čo?	79
25. Čie je čo?	79
26. Čo sa deje?	79
27. Čas. Kedy?	80
28. Stupňovanie	80
29. Z čoho je čo?	80
30. Kde je kto, kde je čo?	81
31. Čím pracujeme?	81
32. Koho majú deti milovať?	82
33. Včelka a hrdlička	83
34. Včelička	83
35. Nadutá žaba (Bájka)	83
36. Lev a myš (Bájka)	84
37. Pastierik	85
38. Chlapec a škorec	85
39. Uhriaty vodu nepi!	86
40. Holúbok	87
41. Modlievam sa	87
Modlitby	88
Krát'	94

U148998